

Масол Людмила Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, науковий керівник і експерт проекту ЮНЕСКО з мистецької освіти в Україні, національний координатор з розвитку інформаційного ресурсу «Обсерваторія мистецької освіти країн-учасників СНД», м. Київ, Україна, lmasol@ukr.net

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН УРОКІВ МИСТЕЦТВА В 9-МУ КЛАСІ (I семестр)

До підручника: Л. Масол. Мистецтво. 9 клас. - К. : Видавничий дім «Освіта». - 2017. - 224 с.

Дата	Теми й зміст уроків, твори для сприймання та інтерпретації, основні поняття	Практичні завдання, самостійні дослідження, проекти, професійні випробування
РОЗДІЛ 1. СТИЛІ НА НАПРЯМИ МИСТЕЦТВА (ПРОДОВЖЕННЯ)		
Тема 1–2. Школи та лідери модерну		
	<p>Модерн в архітектурі, графіці, живопису, декоративному мистецтві: СОМ: <i>Архітектура:</i> В. Орта. Особняк Тасселя і готель Сольве у Брюсселі; Е. Гімар. Павільйони метро; Г. Ейфель. Вежа у Парижі; О. Вагнер. Майоліка-хаус; Й. Ольбрихт. Будинок сецесіону у Відні; А. Гауді. Храм Святого сімейства і Будинок Бальо в Барселоні; І. Левинський та ін. Національний лісотехнічний університет у Львові; В. Кричевський. Будинок губернського земства в Полтаві. <i>Графіка:</i> О. Бердслі. «Автопортрет», «Чорний капот», «Капці Попелюшки»; А. Муха. «Замисленість»; Г. Нарбут, «Українська абетка», ілюстрація до «Енеїди» І. Котляревського. <i>Живопис:</i> Г. Клімт. «Поцілунок»; К. Сіхульський. «Гуцулка»; М. Сосенко. Вітраж у церкві Св. Архістратига Михаїла. <i>Декоративне мистецтво:</i> меблі, світильники, прикраси. П: модерн (арт-нуво, югендстиль, сецесіон), модернізм.</p>	<p>С. 206 підручника. <i>Варіант 1.</i> Розроби ескіз візерунка кахлі у стилі «сецесія» або тканини «а ля Клімт». <i>Варіант 2. Професійні випробування. Групова робота.</i> Уявіть себе дизайнерами й створіть відповідні дизайнерські майстерні (за інтересами) для виготовлення ескізів меблів, посуду, ювелірних виробів у стилі модерн (<i>графітні олівці, фломастери</i>). Самостійне дослідження: Елементи модерну в сучасній архітектурі. Мистецький проект: «Модерн: школи, лідери, шедеври».</p>
Тема 3–4. Символізм – вступ у ХХ ст.		
	<p>Символізм у живопису й графіці, у музиці. СОМ: П. П. де Шаванн. «Свята Женев'єва, яка споглядає Париж»; Г. Моро. «Гесіод і Муза»; Е. Сонрель. Хода Флори; О. Редон. «Натюр-морт», «Павук, що плаче»; Ж. Дельвіль. «Школа тиші»; Дж. Енсор. «Енсор з масками (Автопортрет)»; Я. Мальчевський. «Польський Гектор (Автопортрет)»; М. Реріх. «Небесний бій»; М. Врубель. «Автопортрет», «Демон»; М. Жук. «Біле і чорне», «Лілея»; Ю. Михайлів. «Бродячий дух», «Золоте дитинство»; А. Беклін. «Острів мерців»; М. Чюрльоніс. «Соната Сонця». СММ: Г. Форте. Пavana для флейти з оркестром; О. Скрибін. «Прометей». Додатково (за вибором): симфонічні поеми Я. Сібеліуса, С. Рахманінова, твори М. Чюрльоніса. П: символ, символізм, алегорія, містика, синестезія.</p>	<p>С. 207 підручника <i>Варіант 1.</i> Уяви себе дизайнером і створи ескіз обкладинки диска музики О. Скрибіна «Прометей» у символічній манері. <i>Варіант 2. Міні-проект.</i> За допомогою програмного забезпечення (Power Point, Photoshop) створи ескіз афіші для виставки творів художників-символістів у вигляді колажу з фрагментів картин. Самостійне дослідження: Впливи імпресіонізму та постімпресіонізму в картинах сучасних українських художників.</p>

Дата	Теми й зміст уроків, твори для сприймання та інтерпретації, основні поняття	Практичні завдання, самостійні дослідження, проекти, професійні випробування
Тема 5–6. Мінливість вражень імпресіоністів		
	<p>Імпресіонізм у живопису, скульптурі, музиці.</p> <p>СОМ: К. Моне. «Враження»; серія «Руанський собор»; К. Піссарро. «Бульвар Монмартр навесні»; А. Сіслей. «Міст у Вільнев-ла-Гаренн»; Е. Дега. «Танцівниці у блакитному»; О. Ренуар. «Сена біля Асн'єра», «Бал у Мулен-де-ла-Галетт»; М. Кессет. «Літо»; Б. Морізо. «Літній день»; К. Коровін. «У човні»; Е. Мане. «Клод Моне у власному човні-студії»; І. Грабар. «Хризантеми», М. Бурчак. «Березень»; О. Мурашко. «Парижанки біля кафе», «Жінка з квітами»; О. Роден. «Мислитель», «Поцілунок».</p> <p>СММ: К. Дебюссі. Симфонічна прелюдія «Післяполудневий відпочинок фавна»; М. Равель. «Гра води» для ф-но.</p> <p>Постімпресіонізм і неоімпресіонізм.</p> <p>СОМ: П. Сезанн. «Стіл, серветка, фрукти»; В. ван Гог. «Соняшники» (варіанти); П. Гоген. «Ареареа»; А. де Тулуз-Лотрек. «Співачка Іветт Гільбер»; Ж-П. Сера. «Недільний день на острові Гранд-Жатт»; П. Сіньяк. «Гранд-канал у Венеції» у порівнянні з Каналетто. «Вхід у Гранд-канал», М. Глущенко. «Вечірня Венеція».</p> <p>П.: імпресіонізм, постімпресіонізм, неоімпресіонізм, пуантилізм, дивізіонізм, пленер.</p>	<p>С. 208 підручника</p> <p>Варіант 1. Утвори на столі «живий» натюрморт з осінніми листям і добери до нього різнокольорове тло (варіанти). Порівняй враження від натюрмортів.</p> <p>Варіант 2. Створи марину у стилі імпресіонізму або постімпресіонізму, за бажанням використай техніку пуантилізму.</p> <p>Варіант 3. Групова робота. Поекспериментуйте і створіть серію замальовок однієї зі споруд вашого краю – школи, церкви, театру тощо в різному освітленні (кольорові олівці). Орієнтовні теми: «Вранішнє пробудження», «У променях полудневого сонця», «Вечірні сутінки», «Під зоряним небом».</p>
Тема 7–8. Авангард: кубізм, футуризм, кубофутуризм		
	<p>Кубізм, футуризм і кубофутуризм у живопису, графіці, скульптурі.</p> <p>СОМ: П. Пікассо. «Автопортрети» (порівняння), «Авіньонські дівчата», «Арлекін» (порівняння варіантів); «Портрет Ольги в кріслі», «Поль у костюмі Арлекіно»; Ж. Брак. «Жінка з гітарою»; Ф. Леже. «Гітара», «Акордеон»; Х. Гріс. «Гітара на столі»; О. Архипенко. «Цар Соломон», «Жінка, що розчісує волосся»; У. Боччоні. «Унікальні форми безперервності у просторі», «Симультанний зір»; Дж. Балла. «Політ ластівки»; К. Карро. «Червоний вершник»; Дж. Северіні. «Танцівниця у блакитному» у порівнянні з Е. Дега. «Блакитні танцівниці»; Д. Бурлюк. «Час», «Українці»; О. Богомазов. «Портрет дружини Ванди», «Пиларі».</p> <p>СММ: А. Онеггер. «Пасіфік 231».</p> <p>СЕМ: Е. Саті. Балет «Парад» (у вільний час).</p> <p>П.: авангард, кубізм, футуризм, кубофутуризм, колаж.</p>	<p>С. 209 підручника</p> <p>Варіант 1. Створи колаж на тему музики у стилі кубізму з різноманітних матеріалів. Орієнтовні теми: «Гітари й бандури передзвін», «Граємо джаз».</p> <p>Варіант 2. Намалуй футуристичну композицію на тему танцю як фрагмент оголошення про дискотеку або запрошення на шкільний святковий бал (кольорові олівці, фломастери).</p> <p>Професійні випробування: Уяви себе музичним редактором і добери твори до картин П. Пікассо різних стильових періодів його творчості для документального фільму про митця. За бажанням напиши сценарій фільму.</p>
Тема 9–10. Лабиринтами художньої абстракції		
	<p>Абстракціонізм в образотворчому мистецтві,</p> <p>СОМ: В. Кандинський. «Поперечна лінія», «Домінуюча дуга», «Козаки» у порівнянні з П. Андрусів. «Бій під Конотопом»; П. Мондріан. «Композиція з Червоним, Жовтим, Синім і Чорним»; Р. Делоне. «Висока португалка», С. Тер-Делоне. «Ритм»; В. Баранов-Россіне. «Автопортрет», «Музичне капріціо»; К. Малевич. «Чорний квадрат», «Червоний квадрат», «Супрематична композиція».</p> <p>Конструктивізм у живопису, сценографії, архітектурі.</p> <p>СОМ: В. Єрмилов. Автопортрет, «Гітара», «Портрет художника Олексія Почтенного»; О. Екстер. Ескіз костюма Саломеї, проект оформленні оперети; А. Петрицький. «Ексцентричні танці»; О. Хвостенко-Хвостов. Декорації до опери; В. Меллер. «Ассирієць».</p> <p>Ле Корбюзьє. Капела Нотр-Дам-дю-О; С. Серафимов, С. Кравець, М. Фельгер. Площа Свободи у Харкові.</p> <p>П.: абстракціонізм, неопластицизм, орфізм, супрематизм, конструктивізм.</p>	<p>С. 209 підручника</p> <p>Варіант 1. Професійні випробування: Уяви себе дизайнером і запропонуй варіант оформлення побутових речей із застосуванням ідей П. Мондріана.</p> <p>Варіант 2. Створи рельєфну композицію у стилі конструктивізму.</p> <p>Мистецький проект (з презентацією): «Абстракціонізм – сучасна художня картина світу»</p>

Дата	Теми й зміст уроків, твори для сприймання та інтерпретації, основні поняття	Практичні завдання, самостійні дослідження, проекти, професійні випробування
Тема 11–12. У пошуках художньої експресії		
	<p>Експресіонізм у живопису, скульптурі, музиці. СОМ: <i>Е. Мунк.</i> «Крик»; <i>Е. Л. Кірхнер.</i> «Червона вежа в Галле»; <i>О. Дікс.</i> «Празька вулиця»; <i>Ф. Марк</i> «Синій кінь»; <i>Е. Нольде.</i> «Осіннє море»; <i>О. фон Явленський.</i> «Фермер»; <i>П. Клеє.</i> «Сенекіо», «Парк»; <i>Е. Контратович.</i> «Великдень»; <i>Е. Барлах.</i> «Той, що співає», «Месник»; <i>А. Модильяні.</i> Скульптурний і живописний портрети Жанни Ебютерн. СММ: <i>А. Шенберг.</i> «Місячний Пєро (№ 5 «Вальс Шопена», № 6 «Мадонна») у порівнянні з <i>Ф. Шопен.</i> Вальс (за вибором). Фовізм у живопису. СОМ: <i>А. Матісс.</i> «Фіолетовий халат», «Урок музики»; <i>А. Дерен.</i> «Сушіння вітрил», «Поворот дороги». Сюрреалізм у живопису. СОМ: <i>С. Далі.</i> «Сталість пам'яті», «Невільничий ринок (з портретом Вольтєра)», «Таємна вечєра» у порівнянні з <i>Л. да Вінчі.</i> «Таємна вечєра». П.: експресіонізм, фовізм, сюрреалізм, додекафонія.</p>	<p><i>С. 210 підручника</i> Варіант 1. Художник А. Матісс першим застосував техніку декупажу, вирізуючи з кольорового паперу фігури, з яких склав панно. Створи власну декоративну композицію за мотивами квітки, дерева тощо (<i>кольоровий папір</i>). Варіант 2. Поекспериментуй із локальними кольорами й намалюй живописний етюд у манері експресіоністів. Передай за допомогою кольорного контрасту власні емоції. <i>Орієнтовні теми:</i> «Відчай і надія», «Дикі танці», «Ритм». Професійні випробування: уяви себе екскурсоводом і проведи міні-екскурсію на тему «Жіночі образи: бачення імпресіоніста і фовіста за ілюстраціями (А. Матісс і К. Моне. «Жінка з парасолькою»).</p>
Тема 13–14. Повернення до ідеалів краси минулого		
	<p>Неокласицизм та інші нео-стилі (неоренесанс, необароко, неовізантизм тощо), ампір, арт-деко, еkleктика в архітектурі. СОМ: <i>Ю. Захаревич.</i> Національний університет «Львівська політехніка»; Володимирський собори у Києві та Севастополі (порівняння); Триумфальна арка та Театр на Єлісейських Полях у Парижі; Колізей і Квадратний Колізей у Римі (порівняння); Будинок уряду в Києві; Південний вокзал у Харкові, Лінкольн-центр у Нью-Йорку, <i>В. Городецький.</i> Будинок Національного музею, Костел Святого Миколая і Караїмська кенаса в Києві. Примітивізм, неовізантизм, соціалістичний реалізм в образотворчому мистецтві. СОМ: <i>А. Руссо.</i> «Напад у джунглях»; <i>Н. Піросмані.</i> «Жираф»; <i>М. Приймаченко.</i> «Дикий чаклун», «Соняшник життя»; «Чайки в човні»; <i>М. Бойчук.</i> «Дівчина»; <i>І. Падалка.</i> «Фотограф»; <i>Т. Яблонська.</i> «Молода мати»; <i>А. Ерделі.</i> «Заручені»; <i>Г. Кальченко.</i> «Катерина Білокур». Неокласицизм і неофольклоризм у музиці. СММ: <i>П. Хіндеміт.</i> Симфонія «Художник Матісс» (I ч.); <i>С. Прокоф'єв.</i> «Класична симфонія» (II, III ч.); <i>І. Стравінський.</i> Балети «Весна священна» і «Аполон Мусагет» (фрагменти на вибір у порівнянні). П.: неокласицизм, неофольклоризм, неовізантизм, ампір, арт-деко, еkleктика, примітивізм.</p>	<p><i>С. 210–211 підручника</i> Варіант 1. Виконай замальовки сучасних театрів, кінотеатрів, палаців мистецтв, в архітектурі яких є ознаки неокласицизму. Варіант 2. Професійні випробування: уяви себе художником-модельєром, розроби ескіз оформлення дитячого одягу у стилі «примітивізм». За бажанням використай мотиви творів М. Приймаченко. Варіант 3 . Професійні випробування: уяви себе журналістом або театральним критиком, переглянь виставу одного з балетів І. Стравінського, використовуючи інтернет-ресурси, і напиши рецензію, вказуючи стильові риси твору.</p>
Тема 15–16. Постмодернізм		
	<p>Стилі й течії постмодернізму. СОМ: Поп-арт: <i>М. Дюшан.</i> «Колесо», <i>М. Ернст.</i> «Асамбляж»; <i>Г. Арп.</i> «Колаж»; «Крилате створіння»; <i>Дж. Поллок.</i> «№ 25»; <i>Дж. Розенквіст.</i> «Фаренгейт 1082»; <i>Р. Ліхтенштейн.</i> «Бітлз»; <i>К. Ольденбург.</i> «Воланчик», «М'яка скрипка»; <i>Р. Раушенберг.</i> «Монограма»; <i>Е. Уорхол.</i> «Бітлз», «Кока-кола», «Мерилін Монро». Кінетизм: <i>А. Колдер.</i> «Мобіль»; <i>В. Татлін.</i> «Вежа. Модель пам'ятника III Інтернаціоналу»; <i>Ж. Тенглі, Н. де Сент-Фаль.</i> «Фонтан Стравінського у Парижі»; <i>Н. Шоффер.</i> «Хронос 15». Відео-арт: <i>Н. Дж. Пайк.</i> «Відеоарт». Оп-арт: <i>В. Вазареллі.</i> «Вега 200». Мінімалізм: <i>А. Криволап.</i> «Степ». Концептуальне мистецтво: <i>Дж. Кошут.</i> «Один і три стільці»; <i>О. Тістол.</i> «Арарат 5». СММ: <i>А. Шнітке.</i> «Танго»; <i>Є. Станкович.</i> Симфонієта (фрагменти). П.: постмодернізм, поп-арт, дадаїзм, кінетизм, інсталяція, асамбляж, редімейдс, симулякр, перформанс, полістилістика.</p>	<p><i>С. 211 підручника</i> Варіант 1. Ознайомся з прикладами оптичних ілюзій В. Вазарелі й запропонуй власний варіант оптичної ілюзії у стилі геометричної абстракції. Варіант 2. Колективна робота: створить новорічно-різдвяну арт-інсталяцію для святкового оформлення класу, школи. За бажанням використайте редімейдс. Самостійне дослідження: Українська музика періоду постмодернізму.</p>

Панорама мистецтв (перевіряємо свої досягнення)

Примітка: Пісні для співу добираються вчителем довільно з Додатку 2 до підручника (с. 214–221) та за бажанням учнів.

Скорочення: **СОМ** – сприймання образотворчого мистецтва;

СММ – сприймання музичного мистецтва;

СЕМ сприймання екранних мистецтв;

П – основні поняття.

Далі буде

Гайдамака Олена Василівна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ, Україна, lgaidamaka@ukr.net

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН УРОКІВ МИСТЕЦТВА В 9-МУ КЛАСІ (І семестр)

За підручником: *Мистецтво : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О. В. Гайдамака. – Київ: Генеза, 2017. 168 с. : іл.*

№ уроку	Тема	Зміст
Розділ 1. Стилi та напрями мистецтва		
1	Стилi, стилi, стилi...	Повторення матеріалу, опанованого учнями у 8 класі: художні стилі від античності до ренесансу. Робота в групах: характеристика художніх стилів (за поданими ілюстраціями та інформаційним матеріалом підручника). Художній стиль, національний стиль, стиль митця. ХТД: 1. С. Вакарчук. «Все буде добре». 2. Створення закладки із зображенням творів мистецтва у різних стилях (аплікація, колаж).
2–3	Імпресіонізм. Постімпресіонізм. Краса миті, що вислиза...	Характерні особливості стилю імпресіонізм. Стиль митця у творчості художників-постімпресіоністів. СМ: К. Моне. «Враження. Схід сонця», «Копиці»; Е. Дега. «Танцівниця на сцені»; К. Піссарро. «Урожай», О. Роден. «Мислитель», «Собор»; К. Дебюссі. «Місячне сяйво», «Дівчина з волоссям кольору льону»; О. Мурашко. «Дівчина у червоному капелюсі»; Ж.-П. Сьора. «Недільна прогулянка на острові Гранд-Жатт»; П. Синьяк. «Сосна в Сен-Тропе»; П. Сезанн. «Ваза з фруктами», «Натюрморт з фруктами»; В. ван Гог «Соняшники», «Чотири соняшники», «Зоряна ніч». П. Гоген. «Там храм», «Пейзаж з павичами». ХТД: Створення пейзажного мотиву на основі опанування живописних інновацій імпресіонізму (постімпресіонізму).